

N:o 60.

Ank. till Riksd. Kansli den 20 April 1875, kl. 2 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckta förslag om vidtagande af åtgärder
för upphjelpande af kolonien S:t Barthélemy m. m.*

(2:dra U. A.)

Uti afgifven berättelse angående granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1871 hade Riksdagens år 1873 församlade Revisorer fäst at Riksdagens synnerliga uppmärksamhet på det bekymmersamma tillstånd, hvori kolonien S:t Barthélemy sig befunne; och hade, till ledning för bedömande af öns belägenhet, Revisorerne bland annat anført, hurusom tulluppbörden, som år 1864 uppgått till 5,677 spanska daler, sedermera oafbrutet sjunkit och år 1871 utgjort endast 2,611 daler; att sjöfarten befunnits i ständigt aftagande och de inpasserade fartygens antal åren 1869, 1871 och 1872 utgjort 326, 280 och 243 samt antalet utklarerade under samma år 319, 283 och 246; att bomullsplanteringen, befolkningens förutvarande förnämsta näringsfång, blifvit i följd af nedtryckta pris alltmera nedlagd, så att skörden, som 1870 utgjort 48,000 skålpund och 1871 30,000 skålpund, 1872 nedgått till 5,000 skålpund; samt att folkmängden, som från år 1866 till 1869 minskats med 220 och från 1869 till 1872 med ytterligare 280 personer, vid sistnämnda års slut utgjort endast 2,390, deraf 984 af man- och 1,406 af qvinkön.

Jemte åberopande af dessa uppgifter hafva äfven nästlidet års Statsrevisorer fäst at Riksdagens uppmärksamhet på S:t Barthélemys behjertansvärda tillstånd och dervid anført, hurusom koloniens tull- och lästafgifter, som vore gradmätare på handeln, under revisionsåret ytterligare sjunkit, så att denna inkomsttitel år 1872 utgjort endast 2,033 spanska

daler. Enligt hvad Revisorerne från andra fullt tillförlitliga källor inhemtat, vore koloniens produktionsförmåga i ett lika betänkligt aftynande. Saltexporten, som för några få år sedan uppgått till 2,000 à 3,000 tunnor och derutöfver, hade numera upphört. År 1862 hade exporterats 5,954 dussin stråhattar, men år 1873 ej fullt 300 dussin. I alla riktningar vore förhållandet enahanda. Då trädgårdsodlingen och landtbruket år 1862 frambringat en export af 41,176 dussin ananas, och ännu år 1868 en bomullsexport af 50,000 skålpund, så hade år 1873 utförts endast 300 dussin af nämnda frukt och cirka 6,000 skålpund bomull. Jordbrukets förfall visade sig äfven deruti, att under senaste åren uppstått en ny exportartikel, nemligen kreatursspillning, som till närgränsande öar försålles. Betecknande för tillståndet i öfrigt vore, att icke någon skola funnes för koloniens landtbefolkning, hvarför också bland densamma ej en bland tio kunde skrifva sitt namn.

Dessa förhållanden gáfvo tydligt vid handen, att hjälp fordrades och ej mindre påtagligt vore, att ju längre hjälpen fördröjdes, desto kännbarare måste densamma för statsverket blifva. Visserligen hade svenska statskassan under en lång följd af år fått till utgifterna för öns förvaltning lemna bidrag, som sammanräknade uppgingo till en ganska betydlig summa, men deremot hade vida betydligare belopp blifvit från kolonien till moderlandet remitterade i början af detta århundrade, då, till följd af de politiska förhållandena, ön tidtals utgjort nederlagsplats för en omfattande transitohandel. Det syntes således äfven från denna synpunkt icke obilligt, att moderlandet åtog sig de uppoffringar, som för koloniens räddande från fullständig ruin kunde finnas erforderliga. Revisorerne, som icke tilltrorde sig kunna angifva de åtgärder, som i sådant hänseende kunde vara mest lämpliga, hafva emellertid hemställt, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta verkställa undersökning om öns förhållande samt orsakerna till dess förfall och, sedan öns innevånare i frågan blifvit hörda, till Riksdagen inkomma med förslag rörande de åtgärder, hvilka i anledning deraf borde vidtagas.

Uti häröfver afgifvet utlåtande af den 8 December nästlidet år har Guvernörsemetet å S:t Barthélemy bland annat yttrat, att det snart tilländalupna året 1874 ej varit i hufvudsakliga delar lyckligare för kolonien än sina närmaste föregångare samt i sådant hänseende anført, att i tull-, nederlags- och lästafgifter, hvilka under år 1873 sammanlagda uppgått till 1,903 spanska daler 62 cents, hade från början af år 1874 till och med November månad influtit endast 1,415 daler 41 cents; och om tulluppbörden för den återstående tolfte månaden förslagsvis

beräknades uppgå till hvad under en månad af året i tullafgifter högst influtit, eller 183 daler 36 cents, så visade sig en minskning för samma år, jemfördt med år 1873, af 304 daler 85 cents — en anseelig summa, om i betraktande toges den myckenhet varor, som, med erläggande af sistnämnda belopp såsom tull, kunnat importeras. Någon saltskörd hade ej under året egt rum. Af öns egna produkter hade under den förflutna delen af året exporterats: 150 dussin stråhattar, 554 dussin ananas och 65 balar (omkring 13,000 skålpund) bomull. Af den nya exportartikel, på ön benämnd »Manure», hvilken, på sätt Revisorerne anmärkt, under senaste åren uppstått, och hvars utskeppande antagits ådagalägga det förfall, hvori jordbruket för närvarande befunne sig, hade från årets början till och med November månad exporterats minst 9,000 barrils (hvarje barril innehållande omkring 120 skålpund). Nämnda exportartikel hade på platsen försålts för 14 à 18 cents pr barril. Beträffande den ofvannämnda exportartikeln stråhattar, hvartill råämnet vanligen hemtades från ön Cuba, ansågs den ringa utförseln af sådana böra tillskrifvas den omständigheten, att, efter det en mängd planteringar blifvit under de sedan längre tid pågående oroligheterna inom sistnämnda koloni dels uppbrända, dels annorledes förstörda, endast en jemförelsevis ringa kvantitet af berörda råämne kunnat insamlas; och då af nämnda ringa kvantitet en stor del utskeppats till England, hade råämnet måst derifrån till ön införskrifvas. Någon odling i stort af ananasplantan hade ej under senare åren egt rum, och i afseende å fördelen af ett sådant odlingsföretag, vore densamma tillförene af Guvernörsemetet motsagd af det skäl, att, då ananasfrukten måste omedelbart efter mognandet skördas och skeppas, dels svårighet mötte för fartygen att afpassa lämpligaste tiden för fruktens lastande, dels frukten insamlades och utfördes i omoget tillstånd. Dessa skäl kommo väl dock att förfalla, derest koloniens handelsflotta, som för närvarande bestode af endast ett fartyg, hvilket uppgifvits vara för någon längre tid förhyrdt af ett utländskt bolag, kunde förvänta någon tillökning och sålunda sjelf ombesörja frukttransporten. Ehuru bomullsexporten under år 1874 dittills med omkring 7,000 skålpund öfverstege hvad under år 1873 utskeppats, kunde bomullsodlingen anses fortfarande vara i aftagande, och förnämsta anledningen dertill borde sökas i det numera låga försäljningspriset. Måhända skulle dock, derest ett bolag kunde bildas i ändamål att, efter förvärfvad dispositionsrätt till en vidsträckt areal planteringsland, i stor skala drifva bomullsodlingen, sådant företag under förutsättning af gynsam väderlek löna sig, på samma gång derigenom åt många fattiga, deribland jemväl barn, möjligen kunde beredas en

föga ansträngande samt en i öfrigt lämplig sysselsättning och nödortftig bergning.

I anledning vidare af Revisorernes anmärkning i afseende på den låga bildningsgrad, på hvilken landtbefolkningen befunne sig, har Guvernörsemetet meddelat, att, enligt hvad åren 1869 och 1871 utfärdade proklamationer gäfvé vid handen, jemväl barnen bland landtbefolkningen hade tillträde till den i staden inrättade anstalt för folkundervisning, för hvars uppehållande ett årligt anslag af 400 spanska daler anvisats, hvadan i sjelfva verket skola funnes äfven för koloniens landtbefolkning. Det långa afståndet från skolan, föräldrarnes brist på tillgång att förse deras i skolåldern varande barn med lämplig beklädnad, kommunens saknad af allmänna medel, de der kunde för sådant ändamål utanordnas, olikheten i trosbekännelse (hvilka sistnämnda trenne skäl jemväl gälde stadskommunen) allt i förening med den omständigheten, att skolgången ej ansetts vara och ej heller kunde under nämnda förhållanden vara obligatorisk, hade emellertid bidragit att förhindra de inom landtförsamlingen varande barn att begagna den undervisning, som i stadens skola stått och fortfarande stode dem till buds, och hvilken för närvarande ombesörjdes af en utaf skolkomitén antagen skollärare från Sverige. Under 1874 års hösttermin hade endast fem barn — delvis med täta uppehåll — åtnjutit undervisning. I afvaktan på ankomsten af den från Sverige efter det nådiga anslaget beviljande först antagne skolläraren, hade det ifrågavarande anslaget varit fördeladt mellan åtskilliga dels i staden, dels å landet upprättade mindre skolor, och syntes det, som skulle detta sätt för anslaget tillgodogörande hafva varit det lämpligaste och sålunda väl värdt att fortfarande tillämpas, helst det vore omöjligt för *en* lärare att meddela undervisning åt alla i skolåldern varande barn, hvilkas antal i början af år 1874 beräknats uppgå till 347, tillhörande 308 katolska, 33 anglikanska och 6 wesleyanska bekännelsen. Enligt Guvernörsemetet lemnade upplysningar hade till hvar och en af föreståndarne för de ofvannämnda mindre skolorna utbetalts 8 daler i månaden. Med det nådiga anslaget, 400 daler, sålunda använt, hade således kunnat inrättas fyra skolor, två i staden och två å landet, på hvilka nämnda barn — med undantag af dem, hvilka tillhörde de mera bildade klasserna — kunnat lämpligen fördelas, för hvilken fördelning olikheten i trosförklar jemväl kunnat, hvad staden anginge, läggas till grund.

Till Stats-Utskottets behandling har jemväl blifvit remitterad en af Herr C. G. Lindmark inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 24), innefattande hemställan 1:o) att Riksdagen för år 1876 måtte till Hans Maj:t Konungens disposition ställa en summa af 50,000 kronor att i form af reservationsanslag användas dels till folkundervisningens ordnande och befrämjande på ön S:t Barthélemy, dels till bestridande af kostnaderna för en af ansvarige svenske ingenjörer på stället gjord undersökning angående sättet för näringarnes upphjelpande, vare sig jordbruks-, bergsbruks- eller handels-, samt dels att i öfrigt efter Kongl. Maj:ts bepröfvande och med stöd af de gjorda undersökningarne användas till koloniens bästa, der statens understöd kunde anses vara förtjent och för koloniens utveckling gagneligt; samt 2:o) att det täcktes Kongl. Maj:t att, efter fullständig utredning af förhållandena inom kolonien, till Riksdagen meddela förslag till de åtgärder för koloniens upphjelpande ur sitt förfall, hvartill den gjorda utredningen kunde föranleda; varande till stöd för motionärens förslag bland annat anfördt, hurusom, enligt motionärens åsigt, det icke blott vore en moralisk pligt för svenska staten att söka upphjelpa kolonien ur dess djupa förfall, utan ön kunde till och med sägas ega rättsligt anspråk på ett dylikt stöd. Enligt de statistiska uppgifter, som stått motionären till buds, hade nemligen Sverige under de nitton åren från och med 1812 till och med 1830 från S:t Barthélemy emottagit kontanta medel till ett belopp, motsvarande 2,046,410 kronor 80 öre. Om denna summa blifvit kapitaliserad, skulle den efter 5 procent lemnat en årlig ränta af öfver 102,320 kronor 50 öre. Tillskotten från svenska statskassan i och för öns förvaltning hade under åren 1826 till och med 1863 — från och med 1812 till och med 1825 hade icke något tillskott erfordrats — uppgått till 147,803 spanska daler, motsvarande i medeltal för år 14,391 kronor. Således skulle Sverige under dessa år haft en årlig räntevinst af 87,929 kronor. Senare hade väl de årliga tillskotten uppgått till cirka 26,000 kronor för år, men utgjorde likväl föga mer än en fjerdedel af ofvannämnda ränta.

Uti ett af Guvernörsembetet å S:t Barthélemy med skrifvelse af den 16 November nästlidet år till Kongl. Maj:t insändt memorial hafva åtskillige af öns bofaste innevånare gjort underdånig framställning om vidtagande af åtgärder till förekommande af koloniens undergång, och dervid såsom förvärfskällor, hvilkas bearbetande skulle bereda tillfälle

till arbetsförtjenst och återupplifva affärsverksamheten inom kolonien, uppgifvit, *att* ön egde tillgång på mineralier, *att* den inom ön fordom idkade salttillverkningen skulle kunna med fördel återupptagas, och *att* ön egde en god hamn och en väl skyddad plats för kölhalning af fartyg.

Äldermännen i staden Gustavia och de särskilda kommunalstyrelserna å landet hafva, uti häröfver afgifvet yttrande, förklarar sig anse endast frågan om hamnanläggningen vara af den beskaffenhet, att dess lösning kunde på ett mera verksamt sätt bidra till koloniens förkofran och hafva dervid framhållit, hurusom öarne Martinique och S:t Thomas gått framåt i välstånd sedan, genom utförda dockanläggningar i deras hamnar, sjöfarten der funnit bekväma tillfällen för reparationer.

Guvernörsembetet åter har, jemte antydning derom att af öns innevånare någon synnerlig arbetsstyrka icke vore att påräkna för någondera af de i memorialet föreslagna näringsgrenar, vidare anført, *att* åtskilliga blymalmsfyndigheter blifvit på senare tiden inmutade, dock utan att undersökningarne varit så omfattande, att med någon sannolikhet kunde beräknas, huruvida grufvedriften kunde blifva vinstgivande; *att* då den förut idkade salttillverkningen blifvit nedlagd derföre att den ej lemnade någon vinst, Guvernörsembetet, lika med kommunalstyrelserna, saknade skäl att tillstyrka anvisande af understöd för återupptagande af denna näringsgren; och *att* öns läge och dervarande hamn visserligen lämpade sig för en dockanläggning, men att dertill fordrades stora kapital, hvilka icke till någon del kunde på ön sammanbringas; hvarförutan icke med någon visshet kunde antagas, att ett sådant byggnadsföretag skulle för ön medföra så stora fördelar, som genom likartade företag bereds Martinique och S:t Thomas, på hvilka platser en liffig sjöfart äfven af andra skäl egde rum.

Vid 1844—1845 årens riksdag föreslog Kongl. Maj:t Rikets Ständer att, i öfverensstämmelse med deras redan den 8 Juli 1818 fattade beslut, uppdraga åt Kongl. Maj:t att, då tillfälle dertill kunde yppa sig, till någon främmande makt afträda S:t Barthélemy på de förmånligaste villkor, som för svenska statsverket stode att erhålla; och blef, enligt Rikets Ständers underdåniga skrifvelse den 19 Maj 1845, denna nådiga framställning jemväl bifallen. Som emellertid det sålunda lemnade medgifvandet icke medförde den dermed afsedda påföljd och under tiden ökad erfarenhet vans, att bibehållandet af nämnda koloni för moderlandets handel och industri icke medförde någon afsevärd fördel, men deremot alltjemt tillskyndade svenska statsverket betydliga utgifter, hvilka af koloniens inkomster sannolikt icke komme att i framtiden ens i någon mån betäckas, anhöll Riksdagen i underdånig skrifvelse af

den 6 Maj 1868, att Kongl. Maj:t, efter det befolkningen å nämnda ö blifvit hörd och samtyckt till möjligen ifrågakommande förslag att förenas med någon annan makt, täcktes ånyo taga under nådigt öfvervägande, huruvida icke omförmälda besittning kunde svenska staten afhändas på något för densamma värdigt, om ock icke så förmånligt sätt, som vid afåtandet af den nådiga framställningen i ämnet förut kunde hafva varit att förvänta.

I öfverensstämmelse med den af Riksdagen sålunda uttryckta önskan inleddes ånyo underhandlingar för afhändande af omförmälda besittning, men ej heller dessa underhandlingar hafva medfört något resultat.

Af hvad sålunda förekommit framgår otvetydigt, att denna Sveriges enda koloni inom en icke aflägsen framtid går en fullständig undergång till mötes, derest icke en kraftig och välberäknad hjälp från moderlandet erhålles; men om ock å ena sidan det måste antagas att medelst ett sådant understöd tillståndet på ön kan åtminstone i någon mån förbättras och dymedelst försöken att få till någon annan makt afyttra ön underlättas, måste det å andra sidan medgifvas, att den hittills i ämnet åvägabragta utredning icke lemna tillräcklig ledning för bedömande, hvilka åtgärder lämpligast skulle kunna bidraga till koloniens upphjelpande ur dess nuvarande betryckta ställning. Uppenbart är väl att uppmärksamheten företrädesvis måste riktas på befolkningens höjande ur den djupa okunnighet, hvari densamma är försjunken och hvilken bland annat ådagalägges deraf, att utaf de tolf ledamöter i landtbefolkningens kommunalstyrelser, som undertecknat ofvanberörda yttrande, endast fyra egenhändigt tecknat sina namn; men beskaffenheten af det mera direkta understöd, som må för kolonien vara erforderligt till beredande af arbetsförtjenst för den fattiga befolkningen samt utvecklande af industriell och kommersiell verksamhet, torde endast genom närmare undersökning af förhållandena kunna utredas. Utskottet har derföre ansett sig böra hemställa,

det må Riksdagen i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes på lämpligaste sätt låta utreda, hvilka åtgärder må finnas mest lämpliga till lindrande af det betryck, hvari kolonien sig befinner, samt för en kommande Riksdag framlägga de af en sådan undersökning föranledda förslag, intilldess Kongl. Maj:t

kan komma att, i anledning af 1868 års Riksdags
skrifvelse, göra framställning om öns afträdande åt
någon främmande makt.

Stockholm den 20 April 1875.

På Stats-Utskottets vägnar:

ARVID FR:SON POSSE.

Herr *C. Ekman* har begärt få antecknadt, att han hos Utskottet
icke deltagit i slutliga behandlingen af förevarande ärende.
